

USTAVNA ODLUKA
Islamske zajednice Republike Bosne i Hercegovine

OPĆE ODREDBE

Član 1.

Islamska zajednica u R BiH je jedinstvena i samostalna vjerska zajednica kojoj pripadaju svi muslimani u R BiH, kao i svi bosanski muslimani privremeno ili stalno nastanjeni u inostranstvu.

Islamska zajednica djeluje na osnovu Kur'ana, sunneta i iz njih izvedenih propisa, Ustavne odluke IZ R BiH, kao i državnog Ustava i odgovarajućih zakona.

Članovi IZ slobodno ispovijedaju i uče svoju vjeru, slobodno vrše vjerske obrede i poslove.

IZ R BiH samostalno uređuje svoje vjerske, vjersko-prosvjetne, vakufske, administrativne i druge poslove.

Član 2.

Cilj IZ je da razvija svijest među muslimanima, organizuje vršenje vjerskili obreda (ibadet) i drugih vidova ispoljavanja vjerskih osjećanja.

Svoj cilj IZ R BiH ostvaruje:

- izgradnjom, osnivanjem, obnavljanjem i održavanjem džamija i mesdžida kao i centara vjerskog života;
- izučavanjem islama;
- osnivanjem i radom islamskih škola i fakulteta;
- osnivanjem i održavanjem biblioteka, muzeja, instituta, hanikaha, arhiva i drugih ustanova IZ;
- organizovanjem izdavačke djelatnosti;
- osnivanjem i djelovanjem odgovarajućih kulturnih, prosvjetnih, zdravstvenih, socijalnih, dobrotvornih, humanitarnih i sličnih ustanova i organizacija;
- saradnjom sa organima javne vlasti i drugih institucija u zemlji;
- uspostavljanjem i održavanjem saradnje sa islamskim zajednicama, ustanovama i organizacijama u svijetu;
- saradnjom sa drugim vjerskim zajednicama u zemlji i inostranstvu;
- svakom drugom djelatnošću usmjerenom na vjersko, kulturno, socijalno, zdravstveno i ekonomsko uzdizanje muslimana.

Član 3.

U svom radu IZ se pridržava načela:

-javnosti, izbornosti, ograničenja mandata, odgovornosti i smjenjivosti organa i funkcionera.

Član 4.

Zastava IZ u R BiH je zelene boje sa bijelim polumjesecom i bijelom petokrakom zvijezdom u sredini otvorenog dijela polumjeseca okrenutog prema koplju.

Član 5.

Svi organi ustanove IZ imaju službeni pečat okruglog oblika sa znakom polumjeseca i zvijezde u sredini.

II PRAVA I OBAVEZE PRIPADNIKA ISLAMSKJE ZAJEDNICE

Član 6.

Pripadnici IZ R BiH imaju pravo:

- da ispovijedaju islamsku vjeru pojedinačno, porodično i skupno;
- da urede porodični život prema islamskom učenju, te odgajaju i obrazuju djecu u duhu islama;
- da aktivno učestvuju u svim oblicima vjerskog života;
- da biraju organe i tijela IZ i da budu birani;
- da se koriste ustanovama IZ za obavljanje vjerskih dužnosti i za vjersko obrazovanje;
- da se u granicama odgovarajućih propisa koriste imovinom IZ;
- da učestvuju u radu stalnih i povremenih komisija i savjeta koji pomažu rad organa IZ;
- da daju prijedloge za unapređenje vjerskog života;
- da budu obavješteni o radu IZ i njenih organa i organizacija;
- da se obraćaju za zaštitu svojih prava višim organima IZ;
- da proslavljaju islamske blagdane u skladu sa islamskim učenjem,

Pripadnici IZ obavezni su:

- da se pridržavaju islamskih propisa, običaja i tradicija;
- da se pridržavaju Ustavne odluke, drugih propisa i odluka IZ;
- da daju priloge i redovne doprinose za materijalne potrebe IZ;
- da čuvaju ugled, interes i jedinstvo IZ R BiH.

III VJERSKI OBREDI (IBADAT), DŽAMIJE, MEKTEBI I TEKIJJE

Član 7.

Vjerski obredi (ibadat) i poučavanje pripadnika IZ se odvija u: džamijama (mesdžidima), mektebima, tekijama, mjestima tradicionalnih vjerskih okupljanja i u kućama vjernika.

Vjerske obrede (ibadat) i poučavanja vrše: muftije, glavni imami, hatibi, vaizi, muallimi (muallime), šejhovi derviških redova, mujezini u glavnim džamijama i drugi službenici zaposleni u organima i ustanovama IZ.

Član 8.

Džamije su osnovne ustanove za obavljanje vjerskog života i sticanje vjerskog obrazovanja.

U džamijama se klanjaju dnevni i ostali namazi, održava vjerska pouka, održavaju vazovi i predavanja, održavaju mevludi, tevhide, šerijatska vjenčanja i ostale prikladne vjerske manifestacije. U džamijama se može, takođe, vršiti raspodjela i prezentacija vjerske štampe, knjiga, publikacija i audio-vizuelnih sredstava za vjersko obrazovanje, te vrše i ostali poslovi koji služe za unapređenje vjerskog života IZ.

Član 9.

Mektebi su ustanove za vjersko obrazovanje i moralni odgoj muslimana u duhu islama.

Vjersku poduku vrše postavljeni vjerski službenici i ovlašćena lica pod nadzorom organa IZ.

Član 10.

Tekije su ustanove u kojima se vrše vjerski obredi i poslovi u skladu sa islamskim propisima.

IV IMOVINA ISLAMSKJE ZAJEDNICE

Član 11.

Imovina IZ stiče se i sastoji od:

1. vakufa i druge pokretne i nepokretne imovine kojom upravljaju njeni organi i ustanove, kao i prihod od te imovine;
2. zekata, sadakatu-1-fitra i prihoda od kurbanskih kožica;
3. redovnih doprinosa i drugih priloga pripadnika IZ;
4. poklona i vasijjeta;
5. fondova i njihovih prihoda;
6. prihoda organizacija i ustanova osnovanih ili suosnovanih od IZ, koje svojom djelatnošću ostvaruju dobit;
7. prihoda za vjerske usluge i taksi za obavljanje administrativnih radnji;
8. raznih drugih prihoda i priloga.

Član 12.

Od sredstava zekata, sadakatu-1-fitra i prihoda od kurbanskih kožica formira se poseban fond "Bejtu-1-mal". Ovaj fond se nalazi pod nadležnošću Obnoviteljskog sabora IZ, a njime upravlja poseban odbor koji imenuje Sabor. Sredstva "Bejtu-1-mala" namijenjena su za finansiranje rada vjerskih škola, fakulteta, naučno-istraživačkih i sličnih ustanova. Način raspodjele sredstava "Bejtu-1-mala" odredit će se posebnim pravilnikom.

Član 13.

Svako fizičko i pravno lice može u duhu šerijata osnivati vakufe. Odluka o osnivanju vakufa je pravno valjana kad je odobri Obnoviteljski sabor.

Član 14.

Odredbe vakufnama moraju se izvršavati po propisima šerijata. U slučaju kad vakufnama ili njene odredbe više ne služe ciljevima IZ, kad prestane svrha određena vakufnamom, ili kada se ugase materijalna sredstva (imovina) koja služi kao podloga izvršenju obaveza nadležnih vakufnamom, Obnoviteljski sabor će donijeti odluku o promjeni ili prestanku vakufa i upotrebe njegove imovine u smislu šerijatskih propisa.

Na ovaj će se način, pod istim pretpostavkama, postupiti i sa vakufima bez vakufnama, za koje inače važe postojeći običaji (teamuli-kadim).

Član 15.

Imovina IZ služi za dobrobit IZ i njenih članova i ne može se u druge svrhe upotrebljavati.

Detaljne propise o načinu upravljanja imovinom IZ donosi Obnoviteljski sabor.

V ORGANIZACIJA ISLAMSKJE ZAJEDNICE

Član 16.

Izvršenje zadataka Islamska zajednica povjerava svojim organima, ustanovama i službenicima.

Član 17.

Kolegijalni organi, ustanove, vakufi i fondovi IZ imaju svojstvo pravnog lica.

Član 18.

Organi IZ su:

- džematski odbori,
- odbori IZ,
- muftijstva,
- naibu reis,
- zamjenik naibu-reisa,
- Rijaset IZ,
- Obnoviteljski sabor.

Član 19.

Kolegijalni organi IZ rade u sjednicama i mogu da odlučuju ako je prisutna najmanje nadpolovična većina svih članova, a odluke donose natpolovičnom većinom prisutnih.

S obzirom na ratne okolnosti, u posebnim slučajevima objektivne spriječenosti članova da prisustvuju sjednicama, punovažna odluka se može donijeti naknadnom pismenom, ili osobnom telefonskom izjavom o saglasnosti, ili nesaglasnosti odsutnog člana.

Član 20.

Ustanove IZ su: vakufske ustanove, srednje islamske škole (medrese), islamski fakulteti, islamski instituti, naučno-istraživački centri, biblioteke, arhivi, muzeji, dobrotvorne, humanitarne, zdravstvene, socijalne i druge ustanove.

Član 21.

Službenici IZ su lica koja obavljaju vjerske, vjersko-prosvjetne, administrativne, stručne, odgojne, nastavno-naučne i druge poslove i zadatke,

Član 22.

Derviški redovi čije je učenje i praksa u skladu sa propisima šerijata organiziraju se po pravilima pojedinih tarikata u okviru IZ, a stoje pod nadzorom Rijasetu.

VI ORGANI ISLAMSKJE ZAJEDNICE

Član 23.

Džemat je skup muslimana na užem području u okviru koga se obavljaju kolektivne vjerske dužnosti i neposredno ostvaraju ostala prava i obaveze određene ovom Ustavnom odlukom.

Džematom rukovodi džematski odbor koga čine imam kao vjerski autoritet, mutevelija i više izabраниh džematlija.

Članove džematskog odbora, osim imama, biraju džematlije neposredno.

Upraznjena mjesta u džematskim odborima uslovljena ratnim prilikama popunit će se kooptiranjem novih članova do potrebnog broja. Ovakvo stanje ostaje do kraja rata i organizovanja novih izbora za sve organe IZ.

Član 24.

Odbor IZ je osnovni organ IZ na području više džemata.

Član 25.

Odbor IZ ima slijedeće zadatke da:

1. organizira vršenje vjerskih obreda i vjerske pouke;
2. brine o izgradnji i održavanju: džamija, mesdžida, mekteba i tekija, te čuvanju i održavanju: mezarluka, turbeta i druge imovine IZ;
3. osigurava sredstva za djelovanje IZ prikupljanjem redovnih doprinosa i drugih priloga i prihoda u jedinstveni fond i isplaćuje plate službenicima na svom području;
4. upravlja vakufima i drugom imovinom u skladu sa odredbama ovog Ustavnog akta i drugih propisa;
5. daje prijedloge Rijasetu za postavljanje imama i drugih vjerskih službenika;
6. izvršava odluke i sprovodi smjernice viših organa;
7. donosi budžet i završni račun, dostavlja ih na odobrenje Obnoviteljskom saboru;

8. blagovremeno ispunjava svoje materijalne obaveze prema Obnoviteljskom saboru i podnosi mu izvještaj o svom radu;
9. vodi neposredni nadzor nad radom svojih službenika;
10. predstavlja IZ i zastupa njene interese pred sudom i drugim organima i organizacijama u okviru svojih ovlašćenja.

Član 26.

Broj članova odbora IZ zavisi od broja pripadnika i potreba IZ na tom području, a ne može biti manji od pet.

Glavni imam je član odbora po položaju.

Radom odbora rukovodi predsjednik, koji se bira na konstituirajućoj sjednici odbora.

Upraznjena mjesta u odborima IZ uslovljena ratnim prilikama popunit će odbori kooptiranjem novih članova do potrebnog broja. Ovakvo stanje ostaje do kraja rata i organiziranja novih izbora za sve organe IZ.

Član 27.

Osnivanje, spajanje i ukidanje odbora, kao i njihovih područja i sjedišta određuje Obnoviteljski sabor na prijedlog nadležnog muftije.

Član 28.

Muftijstvo je glavni vjerski organ na području više odbora IZ.

Sjedište i područje rada muftijstva određuje Obnoviteljski sabor.

Muftijstvo čine: muftija i savjet muftijstva.

Radom muftijstva rukovodi muftija.

U savjet muftijstva obavezno ulazi glavni imam sa područja muftijstva.

Poslove iz svoje nadležnosti muftijstvo vrši na sjednicama.

Član 29.

Nadležnost i dužnost muftijstva je da:

- djeluje na unapređenju vjerskog života i vjersko-kulturnog uzdizanja muslimana;
- daje uobičajene fetve;
- predlaže Rijasetu da dade autoritativna tumačenja načelnih šerijatskih pitanja;
- vodi brigu o pravilnoj primjeni šerijatskih i drugih propisa IZ;
- predstavlja IZ na svom području;
- nadzire rad službenika IZ na području muftijstva.

Član 30.

Obnoviteljski sabor IZ u R BiH je najviše predstavničko tijelo IZ u R BiH.

Članove Obnoviteljskog sabora čine po dva izabrana predstavnika iz institucija IZ i iz muslimanskih organizacija iz Sarajeva, što čini ukupno 38 članova.

Po istom principu ulaze kao izabrani članovi u Obnoviteljski sabor predstavnici izabrani na nivou regija: Tuzle, Mostara, Zenice, Travnik, Bihaća, Banje Luke i Goražda.

Mandat članova Obnoviteljskog sabora traje dok traje ratno stanje i ne steku se uslovi za izbor novih članova u regularnim uslovima i dok se ne konstituiraju na takav način izbrani novi sabor.

Član 31.

Prava i dužnosti Obnoviteljskog sabora IZ u R BiH su:

1. donosi Ustavnu odluku IZ u R BiH i kao njen sastavni dio deklaraciju o IZ R BiH, poslovnik o svom radu, te druge propise iz svoje nadležnosti;
2. daje smjernice za rad organa IZ i upravlja njenom imovinom;
3. bira naibu-reisa i zamjenika naibu-reisa i delegira u Rijaset dva predstavnika Sabora izvan institucija IZ, opoziva ih i razrješava dužnosti;
4. donosi finansijski plan i usvaja završni račun naibu-reisa, Rijaset, kao i Sabora, te donosi bliže propise o osiguranju sredstava za pokriće svojih troškova, troškova Rijaset i njegovih ustanova, kao i troškova naibu-reisa;
5. razmatra i odobrava izvještaj Rijaset o njegovom radu;
6. imenuje i razrješava muftije;
7. osniva ustanove IZ;
8. donosi propise o upravljanju vakufima;
9. donosi propise o izdavačkoj djelatnosti;
10. postavlja, premješta i razrješava dužnosti glavne imame, imame, hatibe, muallime, vaize i mujezine u glavnim džamijama, te potvrđuje izbor šejhova derviških redova;
11. ukida i poništava propise nižih organa i ustanova IZ koji su u suprotnosti sa Ustavnom odlukom, odlukama i propisima Obnoviteljskog sabora;
12. donosi propise o rangu vjerskih škola;
13. osniva ustanove, stalne ili privremene komisije i savjete;
14. imenuje disciplinsko vijeće za službenike Rijaset i ustanove pod njegovom nadležnošću;
15. vrši i sve druge poslove saglasno svom položaju.

Član 32.

Obnoviteljski sabor će izabrati svoje predsjedništvo koje sačinjavaju:

- predsjednik,
- potpredsjednici, po jedan iz svake regije osim one iz koje je predsjednik,
- sekretar Sabora.

Član 33.

Prema ukazanoj potrebi, zbog efikasnijeg obavljanja poslova, Obnoviteljski sabor može posebnom odlukom formirati svoj posebni izvršni organ (Vijeće sabora), pri čemu će precizno utvrditi njegove dužnosti i kompetencije.

Član 34.

Zasjedanja Obnoviteljskog sabora su redovna i vanredna. Redovna Sabor saziva, po pravilu, svaka tri mjeseca. Vanredno zasjedanje predsjednik Sabora saziva kad se ukaže potreba, a na zahtjev najmanje 15 članova Sabora, Rijasetu i reisu-1-uleme.

Član 35.

Rijaset IZ R BiH je izvršni organ koji predstavlja vjersko jedinstvo pripadnika IZ u R BiH.

Sjedište Rijasetu je u Sarajevu.

Član 36.

Rijaset sačinjavaju: naibu-reis, koji mu predsjedava, zamjenik naibu-reisa, muftije kao članovi po položaju, dva delegirana člana Obnoviteljskog saobra, ali koji ne smiju biti iz institucija IZ, izabrani delegati Fakulteta islamskih nauka i delegati Gazi Husrev-begove medrese.

Mandat članova Rijasetu traje do prestanka ratnih uslova i do izbora i konstituisanja novog Rijasetu.

Član 37.

Prava i dužnosti Rijasetu su:

1. određuje osnovne smjernice vjerskog života;
2. vrši nadzor nad cjelokupnim vjerskim životom i neposredno raspolaže materijalno-finansijskim sredstvima Rijasetu;
3. izvršava odluke Obnoviteljskog sabora;
4. vrši nadzor nad prikupljanjem zekata i sadakatu-1-fitra i s tim u vezi donosi bliže propise;
5. donosi propise o upotrebi zastave i pečata IZ;
6. propisuje nošnju i druge oznake vjerskih službenika;
7. održava neposredne veze sa islamskih zajednicama, organizacijama i ustanovama u inostranstvu;
8. postavlja, premješta i razrješava dužnosti službenike Rijasetu i njegovih ustanova;
9. obavlja i druge dužnosti koje mu delegira u nadležnost Obnoviteljski sabor IZ.

Član 38.

Naibu-reis je vjerski poglavar muslimana R BiH kao i svih muslimana - Bošnjaka koji žive u inozemstvu.

Član 39.

Naibu-reisa i zamjenika naibu-reisa bira Obnoviteljski sabor na svom prvom zasjedanju između više kandidata tajnim glasanjem.

Za naibu-reisa može biti izabrano lice koje ima visoko islamsko obrazovanje, koje radi u IZ najmanje 10 godina, koje uživa opći ugled i povjerenje i da je državljanin R BiH.

Mandat naibu-reisa i njegova zamjenika u ovom prelaznom periodu traje do prestanka ratnog stanja i novih izbora u IZ R BiH.

Član 40.

Prava i dužnosti naibu-reisa su:

1. izdaje ovlaštenja (murasele) za vršenje vjerskih poslova u skladu sa propisima o izdavanju murasela;
2. predstavlja IZ R BiH u zemlji i inostranstvu;
3. organizira i nadzire rad stručnih službi Rijasetu;
4. saziva i predsjedava sjednicama Rijasetu i brine se o izvršenju njegovih odluka;
5. obavlja neophodne poslove iz nadležnosti Rijasetu u vrijeme kad ovo ne zasjeda, i o tome ga izvještava na slijedećoj sjednici;
6. posjećuje područja u kojima žive pripadnici IZ u cilju unapređenja vjerskog života i jačanja vjerskih osjećanja;
7. odobrava odsustva dekanima islamskih fakulteta i direktorima ustanova pod nadležnošću Rijasetu;
8. vrši i druge dužnosti koje mu usvojenom odlukom delegira Rijaset i Obnoviteljski sabor.

VII USTANOVE ISLAMSKJE ZAJEDNICE

Član 41.

U IZ se vrše vjerske odgojne, vjersko-obrazovne, stručne i naučne djelatnosti, te ostvaruje briga o očuvanju i zaštiti kulturnog blaga. Te zadaće ostvaruje IZ putem medresa, islamskih fakulteta, islamskih instituta, naučno-istraživačkih centara, biblioteka, arhiva i vakufske direkcije.

Član 42.

Sve islamske škole, fakulteti i druge ustanove uživaju nastavnu, odnosno akademsku, administrativnu i finansijsku autonomiju. Njima upravljaju savjeti sastavljeni od predstavnika nastavnog i drugog osoblja i delegati osnivači.

Opšti nadzor i finansiranje ustanova IZ vrši Obnoviteljski sabor. Opšti nadzor i finansiranje instituta i naučno-istraživačkih centara vrše osnivači.

Dio sredstava za finansiranje svih ovih ustanova osigurava se iz fond "Bejtu-l-mala".

VIII SLUŽBENICI ISLAMSKJE ZAJEDNICE

Član 43.

Vjerske i vjersko-prosvjetne poslove u okviru IZ obavljaju: glavi imami, imami, hatibi, vaizi, muallimi (muallime) i mujezini glavnih džamija. Muftija je glavno vjersko lice na području muftijstva.

Član 44.

Za rješavanje svojih staleških pitanja vjerski službenici mogu osniva udruženja.

Član 45.

Administrativne i stručne poslove obavljaju lica koja rade na upravno-pravnim, materijalno-finansijskim i drugim zadacima u organima i ustanovama IZ.

Član 46.

Svi službenici IZ dužni su da savjesno i marljivo obavljaju svoje dužnosti.

Član 47.

Disciplinska odgovornost službenika IZ postoji u slučaju:

- kršenja islamskih normi, ponašanja i propisa IZ;
- neizvršenja i neurednog izvršenja radnih zadataka.

Materijalna odgovornost postoji u slučaju nanošenja štete namjerno i krajnjom nepažnjom.

Postupak za utvrđivanje disciplinske i materijalne odgovornosti reguliše se posebnim propisima koje donosi Obnoviteljski sabor.

IX IZBORNI SISTEM

Član 48.

Pripadnik IZ koji je navršio 18 godina života ima pravo da bira i bude biran u organe i ustanove IZ.

Svi izbori za organe IZ se vrše tajnim glasanjem između više kandidata.

Član 49.

U ratnim uslovima, u kojima nije moguće u potpunosti primijeniti odredbe iz prethodnog člana iz objektivnih razloga, može se primjenjivati postupak delegiranja i kooptiranja članova u pojedinim organima i tijelima IZ. Ovakav postupak je primjenljiv samo u strogo ograničenim okolnostima i može trajati do normalizacije opštih prilika.

O ovome detaljnija objašnjenja daje Obnoviteljski sabor.

Član 50.

Svaki funkcioner, član organa i tijela IZ, može biti opozvan, odnosno razriješen, ukoliko se ustanovi:

- da ne izvršava osnovne obaveze zbog kojih je delegiran ili izabran;
- da je njegovo držanje i rad u suprotnosti sa propisima islama;
- da radi suprotno propisima i odlukama organa IZ;
- da se u praksi pokaže nesposobnim da obavlja povjerenu mu dužnost.

Odluku o opozivu, odnosno razrješenju, donosi nadležno izborno tijelo. Ako izvršni organ, odnosno funkcioner, podnese ostavku, ostaje na dužnosti do izbora ili postavljanja novog organa ili funkcionera, a najduže 3 mjeseca.

Član 51.

Svečanu zakletvu pred tijelom koje ga je izabralo da je naibu-reis, zamjenik naibu-reisa, predsjednik i potpredsjednici Obnoviteljskog sabora, članovi Rijasetu i muftije i rukovodioci ustanova IZ.

Tekst zakletve utvrđuje Sabor.

X PROMJENA USTAVNE ODLUKE

Član 52.

Ustavna odluka IZ može se mijenjati u cijelosti ili ustavnim amandmanima.

Prijedlog za promjenu Ustavne odluke može podnijeti jedna trećina Obnoviteljskog sabora i Rijaset.

O eventualnoj promjeni Ustavne odluke odlučuje Obnoviteljski sabor dvotrećinskom većinom glasova.

Promjena Ustavne odluke je usvojena ako za nju glasaju najmanje dvije trećine prisutnih članova Obnoviteljskog sabora.

XI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 53.

Obnoviteljski sabor daje autentično tumačenje odredbe ove Ustavne odluke.

Član 54.

Sva normativna akta IZ moraju se uskladiti sa odredbama ove Ustavne odluke u roku od tri mjeseca nakon njenog proglašenja.

Član 55.

Ova Ustavna odluka stupa na snagu danom proglašenja.

Član 56.

Konstituisanjem organa izabranih i imenovanih u skladu sa ovom Ustavnom odlukom, prestaje mandat dosadašnjim organima IZ.

Član 57.

Obnoviteljski sabor je dužan da po prestanku ratnog stanja u R BiH raspiše izbore za predstavnička tijela i organe IZ. Izbori će se organizovati i provesti na krajnje demokratski način o čemu će Obnoviteljski sabor donijeti posebnu odluku.

Sarajevo, april 1993. godine
Predsjednik Obnoviteljskog sabora
Prof. dr Jusuf Žiga